
EL RETRAT DEL MOVIMENT

Reflexions arran de l'enquesta realitzada entre els militants de l'ACO

*Aquest llibre ha estat preparat per Mercè Solé,
amb la col·laboració de Joaquim M. Cervera,
Teresa Guarro, Josep Lligadas i Albert Marín.*

SUMARI

Un regal d'aniversari 3

I. La teva militància a l'ACO

1. Distribució per diòcesis i zones 5

2. Antiguitat dins l'ACO 6

3. Qui et va portar a l'ACO? 7

4. Assumir responsabilitats dins del moviment 10

II. Dades personals

1. Edat i sexe 11

2. L'experiència de la migració 13

3. Nivell d'estudis assolit 13

III. La feina

1. Treball i atur 16

2. Activitat de l'empresa 16

3. Categoria professional 19

4. Jornada laboral 20

5. Satisfacció per la feina 20

6. Treballar per compte propi 20

7. Eventualitat de la feina i cotització a la Seguretat Social 21

8. Activitat sindical 22

9. Experiències «vitals» en el treball 23

9.1. L'edat en què vas començar a treballar

9.2. La vivència de l'atur 25

9.3. La salut 26

9.4. La conflictivitat laboral 26

IV. Activitats col·lectives en què participes

actualment 27

V. La consciència de classe 34

UN REGAL D'ANIVERSARI

La celebració del 50è. aniversari de l'ACO va ser l'ocasió de dur a terme una iniciativa que ens permetés conèixer-nos una mica més a fons: fer-nos un retrat col·lectiu per saber qui som, quina experiència tenim, a què ens dediquem... I així sorgí la proposta de fer una enquesta a totes les persones que formem part del moviment, enquesta que s'ha dut a terme des de l'octubre del 2002 fins a l'abril del 2003 i que han respost 390 dels 800 militants del moviment.

L'enquesta ha nascut potser condicionada per la dificultat d'identificació de molts militants amb la "classe obrera"; o més aviat, per dir-ho amb precisió, pel llenguatge obrerista. Com es diu a la presentació de l'enquesta, "els canvis laborals i socials que hem viscut, el consumisme, el missatge dels mitjans de comunicació, l'oblit intencionat del protagonisme de les organitzacions obreres en les millores de què fruïm comporten una certa dificultat en la nostra identitat com a classe treballadora. Doncs, bé, volem que aquesta enquesta ens ajudi a objectivar quina és la nostra situació i el nostre compromís, i també com ens sentim en relació a aquesta classe obrera de què som fills i filles".

D'aquí que a l'enquesta es posi l'accent en aspectes com la formació, l'experiència laboral (les incidències, l'edat de primer contacte amb la feina, el compromís sindical...), la migració, amb especial interès, intentant definir els indicadors que poden fer especialment visibles alguns dels canvis viscuts en el món del treball.

Un altre aspecte significatiu en aquest sentit és el grau d'identificació amb determinades frases relatives a la percepció i vivència d'una consciència de classe. Es tracta d'una qüestió complexa, però que permet intuir, per exemple, quin és el tipus de llenguatge que al·ludeix a la classe obrera més consensuat en el moviment i quines qüestions bàsiques són admeses per la pràctica totalitat dels militants.

Finalment, hem recollit a l'enquesta una llista d'entitats en què els i les militants de l'ACO participen. Ho hem fet intentant distingir nivells de

participació (afiliació, militància, responsabilitat) i ho hem fet amb la consciència que prendre part en activitats col·lectives forma part dels valors essencials del moviment obrer, però també que limitar “el compromís” a aquest tipus de militància seria caure en un reduccionisme afortunadament ja superat. L’actitud militant s’entén com una manera d’estar presents, d’acompanyar activament, però no necessàriament “fent coses” fora de casa.

El present llibret aplega algunes de les dades i conclusions de l’enquesta, els resultats de la qual s’han extret tenint en compte grups d’edat i de gènere. La tabulació completa i la base de dades –si es vol completar amb altres agrupacions aquesta tabulació- són a la disposició de totes i tots a la seu de l’ACO.

Finalment, només ens resta assenyalar que l’enquesta permet solament constatar les tendències més importants, les línies gruixudes de la identitat col·lectiva dels militants. Ens orienta a grans trets. Tot i que un 48,75 % de respostes és un nombre important no és el 100 %. Aquest és, doncs, un instrument que caldrà acompanyar d’altres anàlisis.

I. LA TEVA MILITÀNCIA A L'ACO

1. Distribució per diòcesis i zones

Diòcesi/Zona	Enquestes	Membres de la zona	
<i>Barcelona</i>	335	699	47,93%
Baix Llobregat	65	145	44,83%
Besòs	75	122	61,48%
Maresme	18	24	75,00%
Montserrat	51	122	41,80%
Nord-Est	63	156	40,38%
Occidental	37	92	40,22%
Vallès Oriental	20	38	52,63%
NC	6		
<i>Còrdova</i>	7	7	100,00%
<i>Lleida</i>	13	16	81,25%
<i>Madrid</i>	6	7	85,71%
<i>Mallorca</i>	3	26	11,54%
<i>Vic</i>	23	45	51,11%
<i>NC</i>	3		
TOTAL	390	800	48,75%

Aquesta és la procedència distribuïda per diòcesis de les 390 enquestes rebudes, que ens semblen en general prou representatives, llevat potser de Mallorca, que es mostra infrarepresentada respecte al conjunt. Val a dir que l'actual distribució geogràfica de l'ACO és molt desigual, ja que es concentra bàsicament en l'àrea metropolitana de Barcelona, bo i trobar-se en un clar moment de creixement i desenvolupament arreu de Catalunya i de l'estat espanyol. L'ACO tendeix a arrelar-se als llocs on hi ha o hi ha hagut un bon substrate de la JOC.

El 48,75 % de contestes respecte al conjunt de militants ens sembla un

percentatge suficient com per descriure la realitat de l'ACO. Únicament ens hem quedat amb la sospita que potser els i les militants amb més dificultats per respondre amb agilitat un qüestionari com el que els vam presentar –probablement els militants amb menys formació acadèmica– no hi ha respost en el percentatge que caldria; tot i així, creiem que aquest fet no impedeix observar a grans trets quina és la configuració actual de l'ACO. Han respost també l'enquesta nou persones que no formen part pròpiament de l'ACO, però que prenen part en algunes de les activitats promogudes pel moviment.

2. Antiguitat dins l'ACO

Antiguitat a l'ACO		
Anteriors a 1982	80	20,51%
De 1983 a 1992	84	21,54%
De 1993 a 2002	199	51,03%

La bona salut de l'ACO es posa de relleu en aquesta taula, on es manifesta que més de la meitat de militants del moviment (incloent-hi les persones en procés d'iniciació) hi ha entrat en els darrers 10 anys. O, dit d'una altra manera, que més d'un 72 % ha entrat a l'ACO en els darrers 20 anys. Com es podrà observar més endavant, aquest increment és degut en bona part al treball fet als moviments de joves (JOC i la desapareguda JOBAC en el seu moment), que troben sortida en el món adult a través de l'ACO.

Això que ara es veu com un fet natural no es va produir sense dificultats. L'ACO va veure interrompuda durant anys l'entrada de joves, arran de la desfeta de la JOCa finals dels anys 60, amb la qual cosa es va produir un important salt generacional. Les primeres “promocions” posteriors de la JOC i de la JOBAC que van integrar-se a l'ACO van trobar un moviment on els militants tenien l'edat dels seus pares, cosa que no ajudava gaire, i un moviment on el ritme de trobades era força més relaxat que als moviments de joves i trobaven a faltar les campanyes, un eix vertebrador importantíssim tant a la JOC com a la JOBAC. Un moviment, en definitiva, que s'ajustava a la militància adulta oberta al compromís social divers, menys dirigit, i en què en els encontres col·lectius convenia tenir present les limitacions i aportacions de la vida familiar.

6 D'altra banda, els militants de l'ACO miraven els nous nats amb

sentiments contradictoris: d'una banda es veia amb satisfacció el treball fet entre els joves, però de l'altra s'observava que aquests joves eren molt diferents als de l'antiga JOC: tenien més estudis i preparació, molts havien contactat amb els moviments de joves a través de la parròquia, tenien feines més qualificades... Com veurem més endavant, els i les militants que ara tenen entre 45 i 50 anys van representar un punt d'inflexió molt significatiu.

L'encert d'aquesta acollida als nous militants i la reflexió que va comportar per totes dues bandes ha estat positiva a l'ACO i ha donat com a resultat la posterior acollida cada cop més fàcil de noves persones i grups provinents de la JOC. Trobar gent de la mateixa edat, trobar-hi persones conegudes en experiències anteriors no cal dir que és un element que ajuda considerablement.

Una informació valuosa que complementaria els resultats de l'enquesta fóra contrastar aquestes dades amb les de les persones que han anat abandonant el moviment, al llarg d'aquests anys, a fi de saber quina capacitat de "retenció" té l'ACO i quins han estat els motius de les baixes.

Un altre aspecte significatiu és el de les persones que es consideren en procés d'iniciació: algunes han marcat aquesta casella, tot i indicar que ja fa uns quants anys que formen part del moviment. D'altres, recent arribades ja se'n consideren militants. Al marge que, òbviament, els processos personals poden ser molt diversos, es posa de manifest que no hi ha uns paràmetres objectius que permetin considerar una persona o un grup en iniciació. La pregunta clau i potser supèrflua és quan ens considerem iniciats: quan fa uns quants anys que som al moviment? quan ens sentim àgils en la revisió de vida? quan ens sentim capaços d'abordar certs compromisos? O bé és un procés que dura tota la vida?

3. Qui et va portar a l'ACO?

La resposta a la pregunta "qui et va portar a l'ACO", on es podia consignar més d'una resposta, aporta una informació més que interessant en relació als processos d'iniciació al moviment.

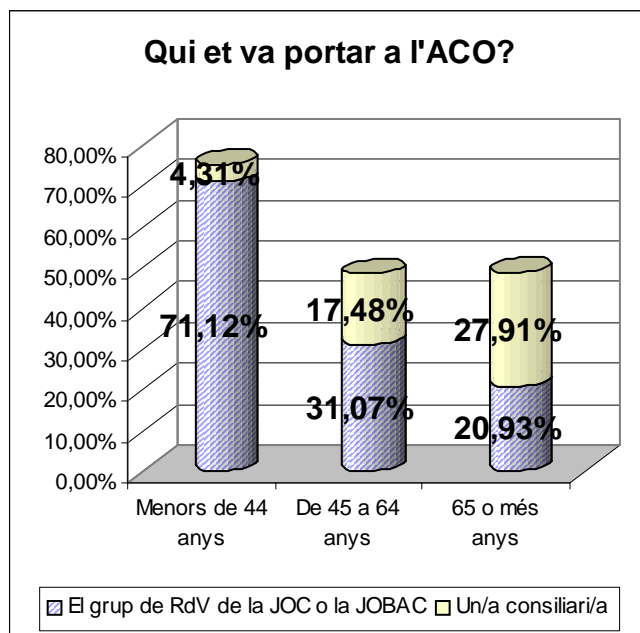
QUI ET VA PORTAR A L'ACO?		
El grup de RdV de la JOC o la JOBAC	212	54,36%
Un/a consiliari/a	41	10,51%
La parella o altres familiars	33	8,46%
Un/a amic/ga	33	8,46%
El grup d'altres moviments d'Acció Catòlica	27	6,92%
Per pròpia iniciativa	27	6,92%
La parròquia	18	4,62%
D'altres	23	5,90%

Queda clar que la decisió d'entrar en el moviment no es deu a un únic factor. L'actitud del grup és òbviament molt significativa, però l'opinió d'amics i consiliaris és important. La relació amb les persones, doncs és rellevant, i ho és especialment en el cas de les dones, les quals presenten una especial sensibilitat a amics, companys, veïns.

QUI ET VA PORTAR A L'ACO?	Dones		Homes	
El grup de RdV de la JOC o la JOBAC	117	52,70%	90	56,25%
Un/a consiliari/a	24	10,81%	17	10,63%
Un/a amic/ga	21	9,46%	10	6,25%
El grup d'altres moviments d'Acció Catòlica	17	7,66%	9	5,63%
La parella o altres familiars	16	7,21%	17	10,63%
La parròquia	11	4,95%	6	3,75%
Per pròpia iniciativa	11	4,95%	16	10,00%
Un/a company d'acció en alguna entitat	5	2,25%	0	0,00%
D'altres	4	1,80%	8	5,00%
Un/a company/a de feina	3	1,35%	1	0,63%
Un/a veí/veïna	2	0,90%	0	0,00%

No cal dir que el futur i el sentit del moviment s'hi juga a l'hora d'afavorir aquesta comunicació, que passa per la companyonia, per l'amistat i que permet transmetre valors, explicitar la fe i oferir el moviment. És la porta de la iniciació.

En el següent gràfic es posa en relleu una altra dada que mereix una reflexió. Entre els grups més joves el pes del grup de revisió de vida és més important que no ho ha estat entre la gent gran, mentre que s'observa que la influència del consiliari perd pes.

Pot ser degut a un canvi de tendència, per un tarannà més autònom espiritualment dels joves o per la forçada menor dedicació dels consiliaris preveres avui molt limitats per la resta d'obligacions pastorals que se'ls atorguen. Si l'opció per l'ACO es va consolidant, i aquesta entrada massiva no ve seguida de múltiples abandons en pocs anys, cosa que no sembla que passi, cal valorar aquest fenomen molt positivament com un signe de maduresa dels laics i laiques. És a dir, part de la tasca del consiliari és assumida pel grup.

En la pregunta següent, en què es preguntava com s'havia entrat al moviment, un 53 % dels militants diu haver-ho fet amb el grup. La resta, no, cosa que contrasta amb aquesta imatge que tenim que la gent entra mecànicament a través de la JOC. Si comparem aquesta resposta amb l'anterior, veiem que en els grups disposats a fer el pas d'un moviment a l'altre, el grup té molt de relleu, però que la decisió continua essent personal. És a dir el tema es planteja en el si del grup, però no tots els militants de la JOC o de la JOBAC en el seu moment han acceptat de fer el pas a l'ACO de forma mecànica, cosa que no deixa de ser un signe de salut i de llibertat, i que posa en relleu que el pas de la vida jove a l'adulta dóna peu a reflexions i a canvis importants en la vida de les persones.

També el tema de la parella com a factor “iniciador” afecta més la gent gran (i especialment els homes) que la gent jove. En general tot allò que depèn de les relacions personals té més pes entre la gent gran, potser perquè és quan la gent porta un cert rotatge dins l’ACO que hi convida altra gent, ja més “granadeta”.

La dimensió evangelitzadora de l’ACO, doncs, és important, si es pren com a indicador la capacitat d’obrir el moviment a la gent que ens envolta.

4. Assumir responsabilitats dins del moviment

El darrer punt d’aquest apartat de l’enquesta fa referència a l’assumpció de responsabilitats en el moviment per part dels militants. Un 55,64 % ha exercit alguna vegada algun tipus de responsabilitat, mentre que un 44,36 % no ha posat la creu a cap tipus de les responsabilitats indicades (inclou, doncs, el “no contesta”). Òbviament gran part d’aquestes persones “per estrenar” en els diversos serveis al moviment pertanyen al grup dels més joves. Hi ha molt de temps per davant... Potser a l’ACO no hi ha «taps» que impedeixin adquirir responsabilitats als més joves, però per si de cas, més val vetllar-ho.

Un aspecte no tan positiu és el fet que les dones exerceixen menys responsabilitats en el moviment que els homes. Deu ser un reflex del que passa en el conjunt de la societat, i ens passa tot i que l’ACO des dels seus inicis preveu la igualtat en la màxima responsabilitat, la presidència del moviment.

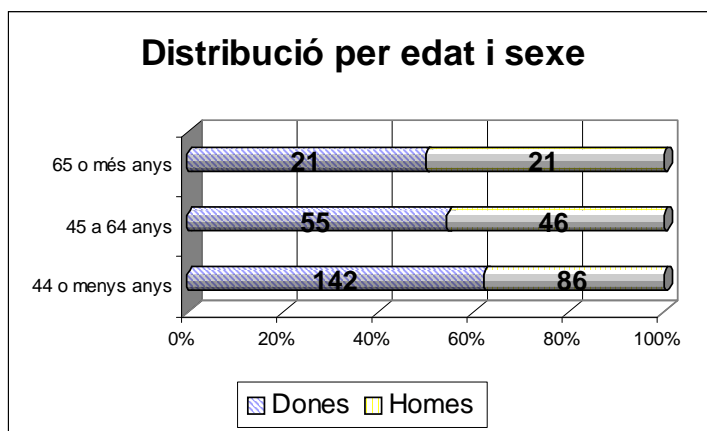
Cal posar de relleu que la responsabilitat menys exercida és la de la iniciació, cosa que ens hauria d’esperonar a reflexionar, a un moviment evangelitzador...

RESPONSABILITATS EN EL MOVIMENT		Dones		Homes	
No ha posat la creu a cap casella	172 44,10%	115 51,80%	53 33,13%		
Responsable de grup	171 43,85%	90 40,54%	79 49,38%		
Responsable de zona o federació	45 11,54%	17 7,66%	26 16,25%		
Consiliari/a	29 7,44%	5 2,25%	24 15,00%		
Membre d’alguna comissió o grup estable de ti	28 7,18%	15 6,76%	13 8,13%		
Membre del comitè permanent	25 6,41%	12 5,41%	13 8,13%		
Altres responsabilitats a la zona	21 5,38%	9 4,05%	12 7,50%		
Iniciador/a	14 3,59%	7 3,15%	7 4,38%		

II. DADES PERSONALS

1. Edat i sexe

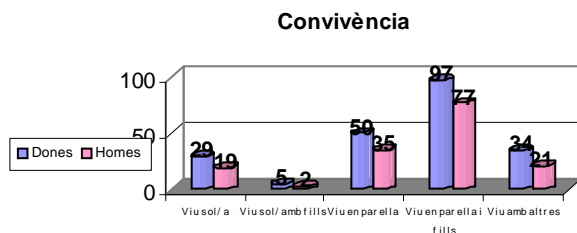
El moviment es va feminitzant amb les noves generacions. La proporció general dins del moviment és d'un 56,92 % de dones i d'un 41,03 d'homes, però a mesura que els militants van creixent en edat aquesta proporció es va equilibrant, fins al punt que els jubilats i jubilades de l'ACO estan al 50 %, mentre que entre els menors de 45 anys la proporció és d'un 62% de dones i un 38 % d'homes.

Quan observem les dades de convivència, però, es posa de manifest que hi ha més dones que homes que viuen en parella, la qual cosa fa pensar que potser moltes formen part del moviment a títol personal, cosa que es pot interpretar com una major llibertat de decisió i una pèrdua d'influència de la parella a l'hora de vincular-se a les entitats on la dona vol ser present.

També convindrà observar si aquest major nombre de dones en el

grup més jove acaba equilibrant la proporció d'ambdós sexes en l'assumpció de responsabilitats.

Quant a l'edat, la mitjana d'edat del moviment és de 45,80 anys. La distribució per diòcesi, és la següent:

Diòcesi/Zona	MITJANA D'EDAT
<i>Barcelona</i>	
Baix Llobregat	54,15
Besòs	51,26
Maresme	38,00
Montserrat	41,46
Nord-Est	43,37
Vallès Occidental	39,37
Vallès Oriental	53,20
<i>Còrdova</i>	31,33
<i>Lleida</i>	40,46
<i>Madrid</i>	34,00
<i>Mallorca</i>	32,67
<i>Vic</i>	40,87

A les zones més antigues, on la mitjana d'edat és més alta, hi ha també un nombrós grup de joves, per tant no és que el conjunt envelleixi, sinó que compta amb un grup nombrós en els dos extrems. Tot al contrari, doncs. Ens anem rejoventint proporcionalment.

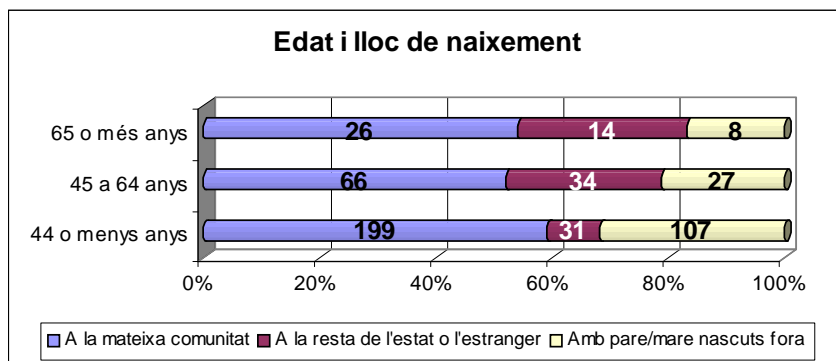
De fet, l'ACO compta amb un 25,64 % de membres menors de 35 anys, i, tot en conjunt, amb gairebé un 60 % de menors de 45 anys. Un fet molt remarcable en el conjunt de l'Església, i més tenint en compte que l'ACO és un moviment d'adults, en el qual cada cop els militants que provenen de moviments de joves entren més grans, ja que el procés dins d'aquests moviments s'ha allargat en consonància amb el fet que avui s'és jove ben bé fins als 30 anys.

A ressaltar, finalment, l'avançada edat dels preveres en relació al conjunt del moviment: un 46,67 % té 65 o més anys. Un 73,33 % en té 55 o més.

2. L'experiència de la migració

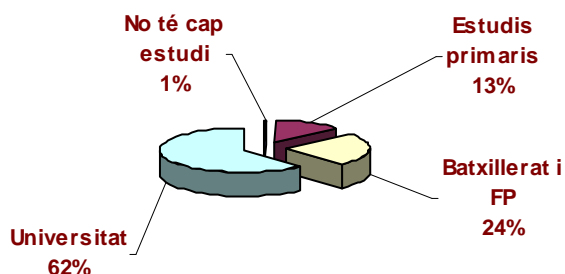
A partir del lloc de naixement dels militants i dels seus pares, hem deduït el nivell d'experiència migratòria, un tret molt específic de la classe obrera en el segle XX a Catalunya. En línies generals, un 76,41 % dels actuals membres del moviment són nascuts a la mateixa comunitat on viuen (Catalunya, Mallorca, Madrid, Andalusia), mentre que un 20,77 % s'hi ha traslladat des d'un altre indret. D'entre les persones nascudes a la comunitat on viuen, un 36,92 % té un dels pares o tots dos nascuts fora. a la pràctica, doncs, aproximadament un 58 % de militants ha viscut l'emigració, com a primera o com a segona generació.

Si observem aquesta realitat per grups d'edat, podem deduir que hi ha un canvi significatiu entre els menors i els majors de 45 anys. Percentualment la diferència entre tots dos grups rau en el nombre de persones que han nascut a la mateixa comunitat on viuen, que es tradueix en un increment en el grup més jove de persones amb pare o mare immigrants, fet que es correspon amb la història de les migracions a Catalunya (que és on viu la majoria de gent de l'ACO). El buit i el repte és si l'ACO en un futur proper podrà acollir les noves generacions immigrades des d'altres estats. L'anàlisi de la pròpia experiència, si més no, hi pot ajudar.

3. Nivell d'estudis assolit

És aquest un dels punts on es nota més l'evolució de la classe treballadora, en canvis molt notables d'una a altra generació.

En el gràfic següent, es nota la diferència entre les persones de 65 o més anys (les quals, no obstant, ja comptaven amb un percentatge relativament elevat de persones formades a la Universitat: un 30,23 % que inclou els consiliaris), el grup de mitjana edat i el més jove, on el percentatge d'universitaris s'ha incrementat fins a un 72,73 %.

Nivell d'estudis	44 o menys anys		45 a 64 anys		65 o més anys	
Estudis primaris	8	3,46%	22	22,68%	17	39,53%
Estudis secundaris i FP	55	23,81%	24	24,74%	13	30,23%
Estudis universitaris	168	72,73%	51	52,58%	13	30,23%

Com es podrà veure després en l'apartat laboral, la majoria d'aquests estudis universitaris s'encamina al desenvolupament de professions de proximitat a les persones en els àmbits d'ensenyament, salut i serveis socials, com és probable que ja passés en els militants de més edat. Aquestes dades, reforçades després per les laborals, mostren, però, que a l'ACO sempre hi ha hagut un grup nombrós de persones amb feines qualificades i força formació, i, això sí, amb una gran consciència de classe.

Si filéssim més prim en el tema dels estudis, s'observaria que el canvi fort en la formació s'observa en el grup de 45 a 54 anys respecte a l'anterior generació i també respecte a la més jove. És a dir, en la gent d'aquesta edat hi ha un 70,59 % de persones diplomades i llicenciades, mentre que en el grup més jove (34 o menys anys) aquest percentatge és d'un 59 %. Hi ha diferència també en la manera com s'han fet els estudis, ja que aquest primer grup va posar-se a treballar majoritàriament abans dels 18 anys, cosa que va suposar fer simultanis estudis i feina, mentre que el fortíssim atur de finals dels 70 i els canvis legislatius en l'edat d'inici laboral van fer que els més joves estudiessin bé a dedicació completa, bé

compaginant estudis i feines molt més precàries que els anteriors.

L'autèntica revolució, però, es dona si a més de l'edat tenim en compte el gènere: homes i dones han fet una evolució clarament diferenciada, on les dones han fet un salt qualitatiu importantíssim respecte als seus pares i, especialment, respecte a les seves mares.

Dones	44 o menys anys		45 a 64 anys		65 o més anys	
Estudis primaris acabats o no	6	4,14%	13	25,49%	11	52,38%
Estudis secundaris i FP	26	17,93%	10	19,61%	6	28,57%
Estudis universitaris	113	77,93%	28	54,90%	4	19,05%
	145	100,00%	51	100,00%	21	100,00%
Homes	44 o menys anys		45 a 64 anys		65 o més anys	
Estudis primaris acabats o no	5	5,88%	9	20,45%	9	42,86%
Estudis secundaris i FP	27	31,76%	13	29,55%	4	19,05%
Estudis universitaris	53	62,35%	22	50,00%	8	38,10%
	85	100,00%	44	100,00%	21	100,00%

En aquesta taula podem observar:

- mentre que en el grup més gran el grup d'homes universitaris doblava el grup de dones, en el grup més jove el percentatge de dones amb formació universitària sobrepasa en més de 15 punts el d'homes;
- el salt més important es produeix entre el grup de dones més gran i el més jove: d'un 19 % de persones amb estudis universitaris es passa a un 77,93 %; també en el nivell d'estudis primaris es produeix un canvi significatiu: el 52,38 % es redueix en el grup més jove a un 4,14 %; en el grup dels homes les diferències entre els extrems són molt més reduïdes, tant pel que fa a estudis universitaris com primaris.

Convé tenir present que, si com hem apuntat abans, les persones grans amb menys formació estan menys representades del que convindria en el conjunt de les enquestes, aquesta tendència que observem encara pot ser més gran en la realitat. Amb tot, cal tenir present que en el grup més gran s'inclou proporcionalment un nombre més gran de preveres que en la resta de grups.

III. LA FEINA

1. Treball i atur

Certament, el 97 % de militants en edat de treballar ho està fent. Únicament s'ha detectat un 3 % d'atur, que afecta especialment les persones més joves i les majors de 55 anys. Un 11 % de militants està jubilat. Aquest baix índex d'atur pot interpretar-se de dues maneres: d'una banda potser el moviment està format per militants d'una certa "èlite" dins el conjunt, i d'aquí la interpel·lació que sovint ens fem sobre la necessitat d'arribar a les capes de treballadors més febles; d'una altra banda, és cert que la pertinença a moviments de joves o d'adults acaba desenvolupant habilitats socials que faciliten la inserció laboral. Seria un fenomen a estudiar, però creiem que alguna cosa de cert hi ha en aquesta afirmació.

2. Activitat de l'empresa

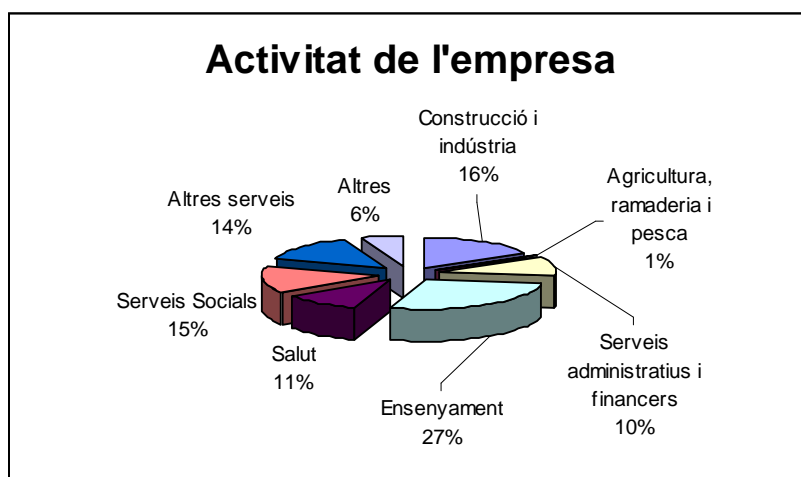
L'activitat de l'empresa on es treballa (o de la darrera on s'ha treballat en el cas dels jubilats) reflecteix el que ja dèiem en l'apartat anterior: hi ha una clara voluntat de treball educatiu i de proximitat a les persones, amb un 53 % si sumem els àmbits d'ensenyament, salut i serveis socials. Òbviament, els trets característics de la gent de l'ACO en general reflecteixen els mateixos canvis que ha experimentat la nostra societat els darrers anys. Algunes qüestions, però, deixen entreveure opcions de fons molt treballades tant per la JOC o JOBAC com per la mateixa ACO, i que aprofiten moments com ha estat el cas de desenvolupament d'uns serveis públics abans molt deficitaris i que amb l'arribada de la democràcia han crescut considerablement, especialment en matèria d'ensenyament i de serveis socials.

Un clar exemple d'això és el de les treballadores familiars. Les dones de l'ACO que han pogut fer el pas a la Universitat han optat per l'ensenyament o pel treball o l'educació socials. Les que per edat o d'altres circumstàncies no han pogut fer aquest camí s'han format com a

treballadores familiars, una nova professió a mig desenvolupar a casa nostra. Moltes de les treballadores o educadores socials treballen en serveis públics i són, per tant, funcionàries. Gran part de les treballadores familiars són a cooperatives que elles mateixes han hagut de tirar endavant, ja que la subcontractació és el mode habitual d'actuació de les administracions públiques i grans institucions per dotar-se d'aquest servei. Les treballadores familiars representen l'esforç de moltes dones per reciclar-se professionalment, per reintroduir-se en el mercat de treball, per formar-se, per autogestionar-se, per fer una feina socialment poc valorada, però d'enorme proximitat a les persones que més pateixen.

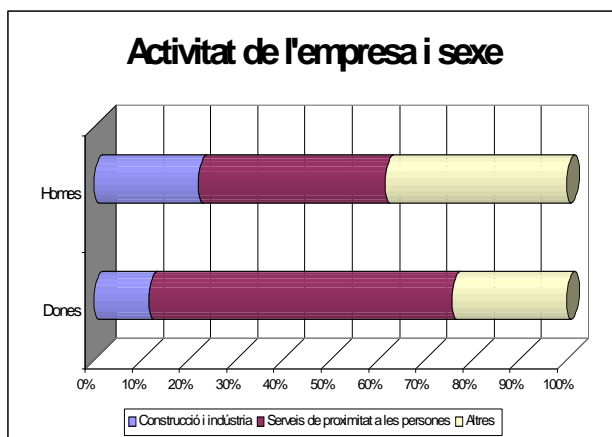
Del 17 % en total que es dedica a la indústria i a la construcció, convé destacar que també aquí hi ha un trencament en la franja dels majors de 45 anys. El grup de 55 a 64 anys compta amb un 31 % de persones a la indústria, mentre que els de 45 a 55 anys són només un 14 %. En el grup de 35 a 44, trobem un 6 % que sorprenentment es revifa entre els de 34 o menys anys. Probablement la formació hi pot tenir a veure, però sens dubte la convulsió que va significar l'atur els anys 80 generà la necessitat de reciclar-se a nivell professional i d'orientar el futur laboral i productiu cap al sector serveis.

S'observa que sempre hi ha hagut un gruix considerable de militants en el sector administratiu i financer.

Si ho observem per edats, veiem que la tendència del grup més jove és la de treballar en els serveis, especialment en els serveis a les persones:

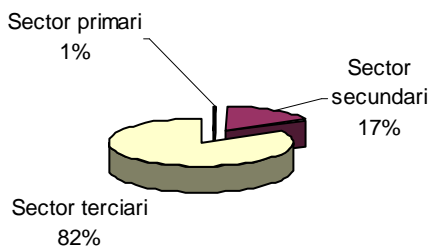
Igualment aquests serveis de proximitat continuen essent majorment realitzats per dones:

Encara podríem afegir una última reflexió per cloure aquest apartat. És clar que l'ACO vol ser present en "tot" el món treballador, i que el fet que una tan gran part de militants optin per feines de proximitat a les persones no és una consigna del moviment, ni és tampoc un "mèrit" militant, sinó que és una tendència que lliga molt naturalment amb les nostres

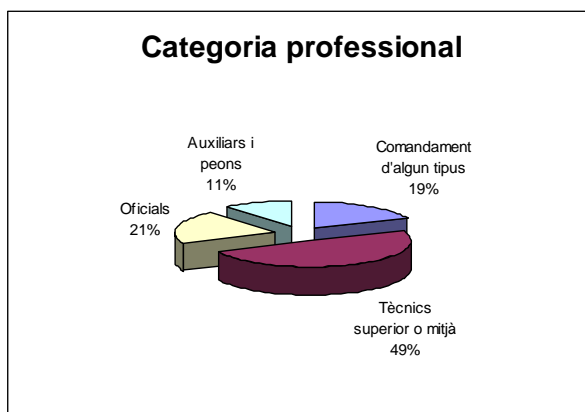
opcions de fons. Però cal dir que també hi lliga molt naturalment, des d'unes altres perspectives, optar per treballar a la construcció, o en unes oficines, o en un laboratori, o en qualsevol altre lloc on hi hagi homes i dones treballadors als quals puguem acostar-nos amb ganes de compartir els valors que a nosaltres ens fan viure. Que això és l'evangelització.

En resum, veiem que, opcions personals a part, l'activitat dels membres de l'ACO evidencia el pas d'una societat industrial a una societat de serveis:

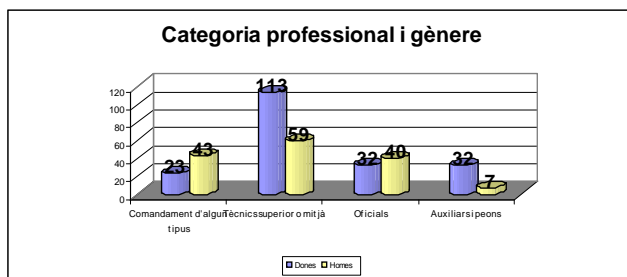
3. Categoria professional

Quant a la categoria professional, i en relació al nivell d'estudis i al tipus d'empresa, veiem que el percentatge més baix és el correspon a feines sense qualificació i que hi ha força persones amb responsabilitats de comandament.

Si detallem aquestes dades partint del gènere, podem observar que els homes ocupen els llocs més alts... llevat de quan intervé la formació, en

què la dona fa un salt considerable. Se'n pot deduir que la formació és el camí més decisiu per obtenir una millor valoració professional, potser perquè en aquest sentit depèn d'ella mateixa i no de la valoració que en facin on treballa? En qualsevol cas, està clar que en els llocs de comandament està força menys representada que l'home.

4. Jornada laboral

La major part de militants que treballen ho fan a jornada completa i no hi ha diferències significatives respecte al grup d'edat. Potser s'incrementa en el grup que ha de fer-se càrrec de pares i de fills el nombre de persones que fan jornada parcial. No preguntàvem, però, si la durada de la jornada respon a la voluntat dels militants. Si bé només un 14 % de militants treballen a temps parcial, entre les dones, el percentatge és d'un 19,65 %.

5. Satisfacció per la feina

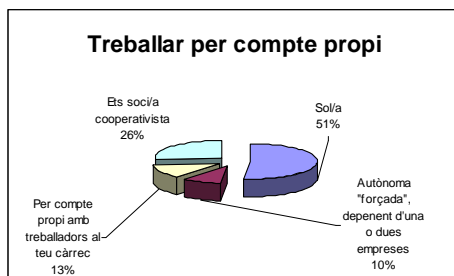
Quant a la satisfacció per la feina, és molt considerable el nombre de militants que es mostra satisfet: un 84,69 %. Satisfà menys en el grup de 45 a 54 anys (79,17 %). Estan cansats? en crisi? l'exèrència laboral acumulada ha estat dificultosa? Moltes de les revisions de vida dels grups tenen com a protagonista el treball i les dificultats que comporta. La revisió de vida ajuda a valorar-lo positivament?

A la pregunta de si la feina correspon a la formació, sembla que sí, en general, especialment entre les dones. Tampoc no és d'estranyar atès el nombre de professionals educatius, sanitaris i socials que hi ha al moviment i que s'han preparat específicament per fer aquesta feina.

6. Treballar per compte propi

20 31 militants del moviment (un 10 % dels qui treballen) expressen que

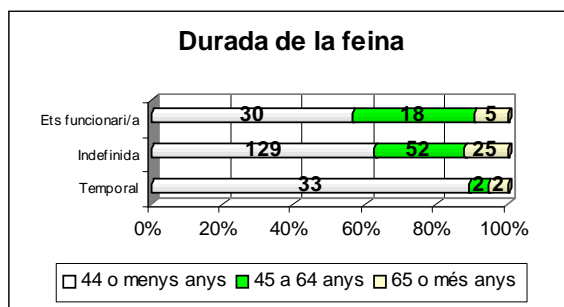
treballen per compte propi. Dels qui treballen sols, la majoria no arriben als 35 anys. Que les condicions laborals dels autònoms no són precisament envejables n'és una mostra la recent creació de federacions sindicals que els emparen. Com diu una de les persones enquestades, jove i psicòloga, “treballo com a autònoma i faig de psicòloga, dona de la neteja, conserge i administrativa”. Sobren comentaris.

Aquestes mateixes dades, per gèneres, posen de relleu que el percentatge dels homes que treballen per compte propi és d'un 10,24 %, mentre que el de les dones és d'un 9,25 %. La diferència principal rau en el fet que els homes majoritàriament treballen sols, mentre que de vuit socis cooperativistes, 7 són dones.

7. Eventualitat de la feina i cotització a la Seguretat Social

Els més joves són els més afectats per l'eventualitat del treball, gairebé un 20 % entre els menors de 35 anys, i un 12,30 % en el grup següent en edat. És, doncs, un factor important que pràcticament desapareix en edats

més avançades. El funcionariat a l'ACO es troba, seguint la lògica de la formació dels militants i de la seva professió, majoritàriament en els grups de 35 a 54 anys.

Entre les dones, el percentatge de temporalitat dobla el dels homes (15,61 i 7,87 % respectivament).

El percentatge d'economia submergida és molt baix: un 2,61 % en general, que afecta 8 persones.

8. Activitat sindical

Segons dades del 1998, el nivell d'afiliació sindical a Catalunya és d'un 14 % del conjunt de treballadors assalariats. A l'ACO aquest percentatge és actualment d'un 39,41 % entre els assalariats i d'un 37,95 % en el conjunt, tenint en compte que hi ha alguns jubilats i jubilades (27 persones) que continuen fidelment sindicats. El nombre d'afiliats homes (93, corresponent al 58,13 %) supera proporcionalment al de dones (103, 46,40 %)..

Una dada significativa és el 51 % de militants que en un moment o altre han estat sindicats. Si relacionem aquesta dada amb el 37,95 % trobem una pèrdua d'un 13,05 % d'afiliació, que pot atribuir-se a diversos factors:

- 17 persones s'han jubilat o s'ocupen de les tasques de la llar (4,35 %)
- 33 continuen treballant (8,46 %).

De les persones –poques- en atur, el 50 % estava i continua estant-ho afiliada a un sindicat.

Hi ha un percentatge d'”abandons” d'afiliació especialment rellevant en la categoria dels 35 a 44 anys (passa del 27,27 % a l'11,61 %). Potser és natural, però en relativament pocs anys de vida laboral en relació als grups més grans, significa que força gent s'ha cremat? Poden haver-hi diversos factors: desencís, considerar innecessari el sindicat..., però també cal dir que l'atur o la precarietat han contribuït a desarrelar la gent de les seves federacions sindicals. Un canvi de feina pot comportar una desubicació sindical important (nova federació, nous companys, nou rol a jugar...). No preguntarem els motius pels quals s'ha abandonat la sindicació.

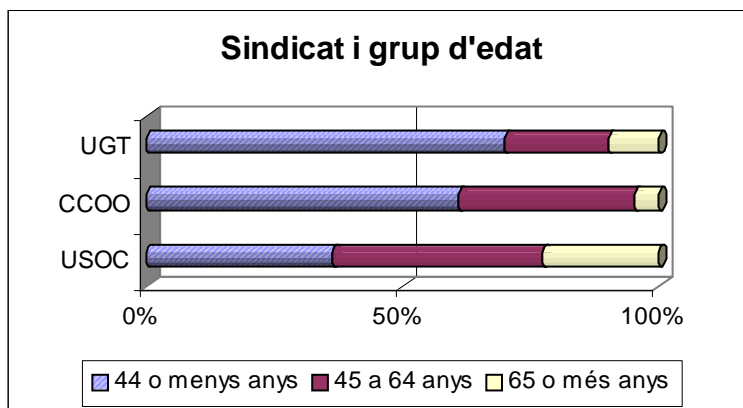
A la pregunta “¿Formes part del comitè d'empresa o ets delegat sindical?”, un 8,14 % respon afirmativament. D'aquestes 25 persones, 17 tenen menys de 45 anys i els 8 restants entre 45 i 54. Per sexes, trobem 11 dones (6,36 %) i 14 homes (11,02 %).

La mateixa pregunta referida a tota la trajectòria laboral obté un 26 % de respostes afirmatives. Vol dir que una quarta part del moviment ha fet aquesta experiència en un moment o altre de la seva vida i no significa necessàriament que no s'estigui disposat a continuar-la si hi ha ocasió.

Quant al sindicat concret en què es milita, hi ha una clara majoria de CC.OO., seguida a una certa distància per la USOC i, ja lluny, per la UGT:

Sindicat a què pertany		% s/TOTAL	% s/sindicació
ANPE	1	0,33%	0,68%
API	1	0,33%	0,68%
APRC	3	0,98%	2,03%
CATAC	2	0,65%	1,35%
CCOO	85	27,69%	57,43%
CGT	3	0,98%	2,03%
CNT	1	0,33%	0,68%
OTZA	1	0,33%	0,68%
SADSE	1	0,33%	0,68%
Sindicat de Mestres	1	0,33%	0,68%
Sindicat de Periodistes	1	0,33%	0,68%
UGT	10	3,26%	6,76%
Unió de Pagesos	1	0,33%	0,68%
USOC	23	7,49%	15,54%
USTEC	4	1,30%	2,70%
NC	10	3,26%	6,76%
TOTAL	148	48,21%	100,00%

Resulta curiosa la distribució per grups d'edat entre els sindicats. A l'USOC trobem una proporció més gran de jubilats, mentre que la UGT compta amb la proporció més gran de joves.

9. Experiències “vitals” en el treball

9.1. L'edat en què vas començar a treballar

Aquest apartat pot ajudar a entendre la diferent percepció del treball entre militants grans i joves. Cal prendre amb prudència aquesta informació. **23**

La pregunta estava formulada “A quina edat vas començar a treballar en feines remunerades?” No diu que aquesta feina fos a dedicació completa o si havia interromput estudis....Amb tot, haver començat a treballar en la infantesa comporta aspectes singulars:

- Les 23 persones que s’hi ha incorporat abans dels 14 anys van començar a treballar en una edat en què possiblement era il·legal fer-ho, encara que socialment tolerat i necessari per a l’economia familiar; d’aquestes 23 persones 15 eren dones, i 8 homes; a part de la sensació d’il·legalitat hi ha la pèrdua de l’escolarització en alguns casos, element, doncs, menys valorat en relació a les dones.

- Començar abans dels 16 anys significa començar com a aprenent o aprenenta, i haver-se “socialitzat” en un món d’adults treballadors.

- Significa també haver conegut, a través d’una llarga experiència d’anys, condicions laborals força diferents. La JOC l’any 1958 passava una enquesta en què els aprenents havien d’assenyalar quina era la seva jornada laboral setmanal. I els valors es movien entre les 48 i les 56 hores setmanals de treball!

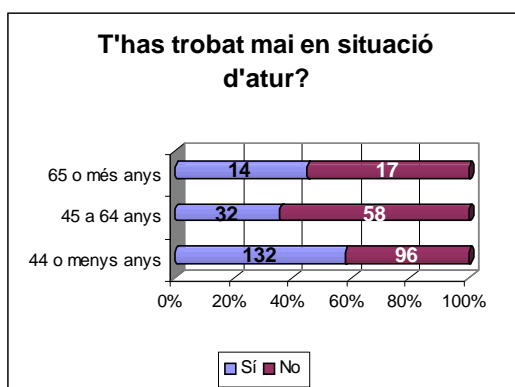

Òbviament, en aquest apartat té importància l’edat dels militants:

Edat en què vas començar a treballar	44 o menys anys		45 a 64 anys		65 o més anys	
Menys de 14 anys	4	1,72%	13	12,62%	5	11,63%
Dels 14 als 15 anys	24	10,34%	34	33,01%	18	41,86%
Dels 16 als 17 anys	53	22,84%	20	19,42%	5	11,63%
Dels 18 als 20 anys	80	34,48%	14	13,59%	2	4,65%
Dels 21 als 24 anys	51	21,98%	8	7,77%	6	13,95%
Als 25 o més anys	13	5,60%	5	4,85%	4	9,30%
NC	7	3,02%	9	8,74%	3	6,98%
TOTAL	232	100,00%	103	100,00%	43	100,00%

Una majoria de les persones que van incorporar-se al món del treball als 16 anys i que ara fan feines qualificades van compaginar feina i estudis durant molts anys, cosa que era possible perquè l'atur era més baix i perquè va coincidir amb els primers accessos dels treballadors a la universitat, accessos que necessitaven d'horaris nocturns. Més endavant, el fet de l'atur generalitzat entre els joves va enterbolir aquesta dinàmica, que les actuals inestables i precàries condicions laborals fan molt difícil: no saber quant durarà un contracte, els ingressos amb què es pot comptar, no disposar d'horaris estables durant tot un curs escolar..., a part que a moltes facultats les condicions d'estudi cada cop estan més pensades per a una dedicació a jornada completa.

9.2. La vivència de l'atur

Un 48 % de militants diu haver-se trobat en situació d'atur i un 61 % ha viscut a més l'experiència d'atur d'un familiar pròxim. Els percentatges són lleugerament superiors en els homes respecte a les dones.

Els més joves, doncs, són els que han viscut en

termes absoluts i relatius l'atur de forma més viva. En termes generals, la durada d'aquest atur ha estat:

Durada del temps en atur		
Menys d'un any	73	19%
D'un a dos anys	63	16%
Més de dos fins a cinc anys	20	5%
Més de cinc anys	2	1%
NC	29	7%
TOTAL	187	48%

La imprecisió de la pregunta, però, no permet discernir si són períodes curts acumulats o pròpiament atur de llarga durada. Recordem, però, que només un 3 % dels militants diu trobar-se actualment en atur.

9.3. La salut

Has patit mai un accident laboral?	44 o menys anys	45 a 64 anys	65 o més anys
Sí	33 14,22%	18 17,48%	6 13,95%
No	196 84,48%	73 70,87%	26 60,47%
NC	3 1,29%	12 11,65%	11 25,58%
TOTAL	232 100,00%	103 100,00%	43 100,00%

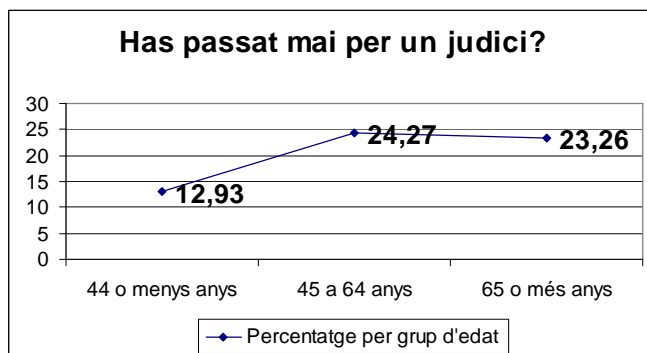
La lògica d'aquestes dades hauria de ser que a més anys de treball, més accidents, però de fet la incidència d'accidents en el grup més jove fa preveure que amb el temps pugui acumular-ne més que en les generacions anteriors, tot i que aquestes tinguessin una vida laboral més llarga.

Quant a les malalties professionals, el grup més afectat és també el dels joves (i les dones!), que potser és la gent que fa una feina de proximitat a les persones. Les malalties que han sortit estan relacionades amb problemes d'afonia (ai, els i les mestres!) i d'estrès.

9.4. La conflictivitat laboral

Un 82,05 % de militants diu haver fet vaga alguna vegada. El grup de 45 a 54 anys eleva el percentatge fins al 94,12 %.

En termes particulars, un 17,18 % de militants ha passat per un judici per raons laborals, essent relativament nombrós el grup afirmatiu dels més joves.

IV. ACTIVITATS COL·LECTIVES EN QUÈ PARTICIPES ACTUALMENT

L'objectiu d'aquest apartat era poder recollir l'experiència col·lectiva dels militants del moviment, i fer-ho tenint present el grau de compromís adquirit (afiliació, militància, responsabilitat). És una informació que no resulta nova i que a través de les prioritats d'anys anteriors i del recull de revisions de vida es coneixia. Convé aclarir que hem triat i ens hem limitat a l'acció col·lectiva perquè ens sembla un tret definitori tant de la consciència obrera, de classe, com de la mateixa consciència d'Església com a Poble de Déu. En cap cas, com dèiem en la presentació d'aquest treball, no es voldria reduir "el compromís" a aquest tipus d'acció.

Les 390 persones que han respost a l'enquesta estan vinculades a 1.118 accions col·lectives (deixant a part l'ACO mateixa), de tota mena, que hem intentat classificar en diversos apartats: cultural, església, esportiva, formació, participació ciutadana i solidaritat. Els apartats potser són excessivament amplis. Hem respectat en general la primera classificació que han fet els mateixos militants, i n'hem agrupat alguns en què els militants mateixos diferien a l'hora de considerar una determinada entitat d'un o altre tipus.

Dins les activitats culturals, hi ha incloses entitats de cultura popular (castellers, danses, sardanes, gralles, diables i diablesses, pessebres), a més de revistes, corals, esplais, teatres, ateneus... La diversitat és notable i implica un arrelament sobretot a la cultura local.

Quant a les activitats d'església, hi hem exclòs la mateixa ACO i certament en l'esperit de la pregunta no s'inclouïa si s'anava a missa o no, cosa que es pot prestar a errades a l'hora d'omplir l'enquesta, com ens ha fet notar algun militant. Amb tot, per les enquestes s'endevina una alta participació en activitats parroquials de tota mena: catequesi, grups de pregària, acolliment de promesos, grups de revisió de vida que no són de

l'ACO, litúrgia i animació de cants, pastoral de la salut. A part cal esmentar la participació en consells pastoral, arxiprestal o diocesà o en els consells laicals específicament obrers o no de les diòcesis, almenys a Catalunya i a Mallorca. A remarcar els grups de dones amb voluntat reivindicativa dins de l'església, el Fòrum Oriol, el Fòrum Vida i Evangeli i, com és natural, la responsabilitat en els moviments germans: JOC i MIJAC.

Hi ha un apartat també que recull les activitats esportives, tot i que la pràctica d'algunes és ben individual. Amb tot, un curs de natació, com assenyalava un militant, pot ser un bon lloc per fer teixit social, per escoltar, per crear consciència de barri...A destacar els centres excursionistes, que hem inclòs en aquest apartat, tot i el seu caire sovint marcadament cultural, i la quantitat de natació i de gimnàstica que practiquen els i les militants de l'ACO.

Quant a la formació, tot i ser una activitat col·lectiva una mica peculiar respecte a la resta, ens va semblar important recollir quins són els interessos actuals dels militants. Alguns dels estudis són reglats o esdevenen un complement a l'activitat professional. Força gent fa estudis teològics d'una manera o altra. La informàtica i les llengües són un requisit important per al món laboral, però crida l'atenció la dedicació a la música i a la pintura.

Potser és l'apartat que vam titular "de participació ciutadana" el qui recull les activitats que l'ACO més ha promogut al llarg del temps: les associacions de veïns, els partits polítics, els sindicats, les plataformes antiglobalització, les entitats per l'ecologia, per la promoció del feminisme i les relacionades amb el món escolar (associacions de mares i pares, consells escolars). Hi hem inclòs les associacions i col·legis professionals.

La xarxa solidària és, com es veurà, molt extensa, però potser es

PARTICIPACIÓ EN ACCIONS COL·LECTIVES

Nombre de persones que han respost l'enquesta **390**

Nombre d'activitats col·lectives esmentades **1118**

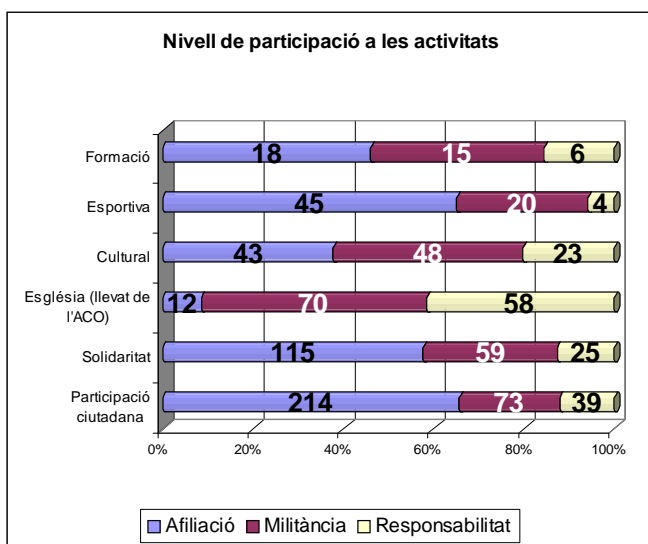
Tipus d'activitat	Persones	% persones	Accions	% accions
Participació ciutadana	214	54,87%	375	33,54%
Solidaritat	152	38,97%	238	21,29%
Església (llevat de l'ACO)	141	36,15%	192	17,17%
Cultural	101	25,90%	135	12,08%
Esportiva	74	18,97%	84	7,51%
Formació	69	17,69%	84	7,51%
Altres	10	2,56%	10	0,89%

tracta de les entitats en què en general s'és present amb menys implicació personal. La diversitat és molt gran: entitats per a la defensa dels Drets Humans, entitats adreçades a treballadors immigrants, entitats per al quart món (presons, infants, gent gran, drogoaddictes), entitats que promouen la salut, i entitats per al Tercer Món.

La llista de totes elles és llarga i diversa i pot consultar-se a la seu de l'ACO, perquè si la poséssim aquí ocuparia bona part d'aquest fulletó.

Segons la mitjana que indica aquesta taula, cada militant està compromès poc o molt en tres o més entitats, a més a més del propi moviment, és clar. Per això a la taula hem distingit expressament el nombre de militants del de les accions en què participen, ja que cada militant pot prendre part en més d'una acció del mateix signe o de signe diferent. És a dir, es pot ser de l'associació de veïns, del sindicat, d'una coral i de la JOC. Es pot constatar, doncs, que un 54,87 % de militants prenen part en activitats de participació ciutadana, mentre que un 38,97 % participa d'accions solidàries.

Resulta particularment interessant contrastar el grau de compromís a

cadascuna de les accions, perquè expressa una **v a l o r a c i ó** qualitativa dels tipus d'acció.

Aquest gràfic permet veure que, proporcionalment, el lloc on es contreuen més responsabilitats és l'àmbit eclesial, mentre que en els àmbits de

la participació ciutadana i de la solidaritat és probablement on hi ha més consciència de la necessitat d'associació, i on hi ha una més àmplia afiliació, que potser comporta també un suport econòmic, però on costa més arribar al grau últim de responsabilitat. Després de l'àmbit eclesial és el cultural on s'incideix a nivell de responsabilitat.

Naturalment els termes estan poc definits i són molt genèrics. A

l'enquesta no es concretava exactament què s'entenia per "afiliació", per "militància" o per "responsabilitat", però creiem que així i tot els resultats són indicatius. Si fem una lectura positiva d'aquestes dades, s'hi nota l'eclesialitat de l'ACO, tot i l'actitud fortament crítica dels militants respecte a la institució eclesial com a tal, i la seva ferma voluntat d'evangelització, que es manifesta en el suport a la JOC i al MIJAC (gairebé un 11 % de militants), i a la mateixa dedicació a l'ACO, on prop d'un centenar de militants hi tenen responsabilitats concretes, a més a més dels consiliaris. Un altre aspecte, potser molt subjectiu, a destacar és la manca de recerca de "poder" (sempre fronterer amb el concepte de responsabilitat) per part dels i de les militants.

Una altra interpretació, posaria en relleu la dificultat per comprometre's a fons en activitats cíviques. De fet, durant el darrer Consell del moviment i especialment en el curs 2002-2003 s'han treballat a nivell general "les llums i ombres" de l'activitat col·lectiva, especialment on som conscients que costa més: partits i sindicats. Hi ha un important desencís i una actitud crítica respecte al rol i efectivitat de les institucions democràtiques.

Un detall més exhaustiu de les activitats que es duen a terme és el següent (el percentatge fa referència al nombre de militants:

Detall d'algunes activitats		
Culturals		
Corals	21	5,38%
Esplais	10	2,56%
Església (llevat de l'ACO)		
JOC	32	8,21%
MIJAC	11	2,82%
Parròquia	95	24,36%
Esportiva		
Centre excursionista	11	2,82%
Gimnàstica	11	2,82%
Natació	21	5,38%
Formació		
Teologia	10	2,56%
Participació ciutadana		
Associacions de Veïns	65	16,67%
Ecologia	7	1,79%
Escoles (AMPA i Consell escolar)	56	14,36%
Feminisme	6	1,54%
Política	38	9,74%
Sindicats	148	37,95%
Solidaritat		
Drets Humans	31	7,95%
Immigrants	10	2,56%
Quart Món	45	11,54%
Salut	18	4,62%
Terçer Món	88	22,56%
Afiliació a partits polítics		
Alternativa ciutadana	2	0,51%
CiU	2	0,51%
UDC	1	0,26%
ERC	2	0,51%
PSC	2	0,51%
ICV	20	5,13%
Verds	1	0,26%
IU/EUiA	4	1,03%

Si contemplem aquest detall distribuït per grups d'edat, podem comprovar que el grup de 45 a 64 anys és el que percentualment es dedica més a la JOC, mentre que l'activitat parroquial s'estèn més o menys per igual a tots tres grups d'edat. Els més joves resulten ser els més esportistes, mentre que els de mitjana edat s'ocupen de la cultura en major grau. A destacar l'interès del grup més jove per la teologia. Quant a la participació ciutadana, el gruix proporcional de participació recau en el grup de 45 a 64 anys. Igualment passa amb l'àmbit de la solidaritat, on, no obstant això, el grup de Tercer Món troba una major participació en els més joves.

Detall d'algunes activitats	44 o menys anys		45 a 64 anys		65 o més anys	
Culturals						
Corals	11	4,74%	8	7,77%	2	4,65%
Esplais	3	1,29%	7	6,80%	0	0,00%
Església (llevat de l'ACO)						
JOC	11	4,74%	18	17,48%	3	6,98%
MIJAC	8	3,45%	2	1,94%	1	2,33%
Parroquia	59	25,43%	26	25,24%	9	20,93%
Esportiva						
Centre excursionista	6	2,59%	2	1,94%	3	6,98%
Gimnàstica	8	3,45%	2	1,94%	1	2,33%
Natació	14	6,03%	4	3,88%	1	2,33%
Formació						
Teologia	6	2,59%	1	0,97%	3	6,98%
Participació ciutadana						
Associacions de Veïns	29	12,50%	22	21,36%	9	20,93%
Ecologia	9	3,88%	0	0,00%	0	0,00%
Escoles (AMPA i Consell escolar)	42	18,10%	13	12,62%	0	0,00%
Feminisme	4	1,72%	2	1,94%	0	0,00%
Partits polítics	19	8,19%	11	10,68%	2	4,65%
Sindicats	83	35,78%	48	46,60%	12	27,91%
Solidaritat						
Drets Humans	16	6,90%	11	10,68%	4	9,30%
Immigrants	3	1,29%	5	4,85%	2	4,65%
Quart Món	21	9,05%	18	17,48%	6	13,95%
Salut	11	4,74%	5	4,85%	2	4,65%
Tercer Món	57	24,57%	24	23,30%	6	13,95%

Certament, aquesta mateixa activitat, observada per gènere confirma tots els tòpics: els homes tendeixen a fer més activitat fora de casa, en tots els apartats llevat de tres: la natació (probablement les dones en fan més per problemes de salut), les activitats relacionades amb l'escola, en què la diferència és important (17,57 % de dones en relació a un 9,38 %

d'homes) i Tercer Món (on la diferència és escassa, ja que en les activitats de solidaritat és on els percentatges estan més igualats).

Aquestes tendències es confirmen també a l'hora de valorar la participació d'acord amb el nivell d'afiliació, militància i responsabilitat: els homes tendeixen a assumir més aquest tipus de responsabilitats. Com que no creiem pas que les dones de l'ACO tinguin més tendència al lleure que els homes, tot plegat fa pensar que a l'ACO no estem pas exempts de patir la divisió tradicional de feines entre tots dos sexes vigents a la nostra societat, tot i que probablement els percentatges siguin més igualitaris del que ho és la societat en general.

Percentatge d'afiliació	Dones	Homes
Participació ciutadana	18,15%	19,12%
Solidaritat	9,56%	10,13%
Esportiva	3,57%	4,40%
Cultural	2,76%	4,59%
Formació	1,13%	1,91%
Església (llevat de l'ACO)	0,65%	1,34%

Percentatge de militància	Dones	Homes
Participació ciutadana	6,65%	5,16%
Solidaritat	6,48%	3,44%
Església (llevat de l'ACO)	6,16%	6,12%
Cultural	4,05%	4,40%
Esportiva	2,27%	0,96%
Formació	1,46%	1,15%

Percentatge de responsabilitat	Dones	Homes
Església (llevat de l'ACO)	3,24%	7,07%
Participació ciutadana	2,27%	4,59%
Solidaritat	2,11%	2,29%
Cultural	1,13%	3,06%
Formació	0,16%	0,96%
Esportiva	0,00%	0,76%

V. LA CONSCIÈNCIA DE CLASSE

Aquest apartat de l'enquesta, amb aquest títol potser massa pretensió, vol conèixer el grau d'identificació dels i de les militants de l'ACO en relació a afirmacions o qüestionaments que sentim en el nostre entorn. Les frases, de signe ben divers, han estat expressades en el si del moviment: en xerrades, en debats, en coordinacions amb altres grups eclesials o no... Aquesta valoració, així com les dades indicades a la resta d'apartats d'aquest treball, és insuficient per poder elaborar una tesi sobre la situació actual de la classe obrera, el seu llenguatge i la seva identitat. Per fer això cal partir d'un marc ideològic, d'una explicació dels actuals conflictes globals que ens permeti situar-nos-hi a nosaltres mateixos i obrir camins transformadors que permetin orientar la nostra lluita. La valoració d'aquestes frases sí que permet, però, trobar consens.

No hem trobat diferències significatives ni entre els grups d'edat ni entre els grups de gènere a l'hora de fer les valoracions. Us transcrivim tot seguit les frases i la seva valoració (de l'1 al 5):

Frase	Mitjana
"Continuem essent classe obrera (o classe treballadora), tot i els canvis socials; si perdem la consciència, perderem la capacitat de lluita"	4,55
"Per molt que tots siguem assalariats, no es poden comparar les condicions de treball dels directius amb les dels treballadors en precari".	4,53
"El més important és que el moviment obrer com a col·lectiu, com a classe, pot ser protagonista i subjecte de la seva vida"	4,46
"Som hereus de les conquestes i lluites del moviment obrer i en volem ser continuadors"	4,41
"Som classe treballadora"	4,35
"Molts militants de l'ACO hem aconseguit feines i condicions de vida millors que la dels nostres pares"	4,32

Frase	Mitjana
"Els i les militants de l'ACO no som qui pateix les condicions més precàries"	3,80
"En un moment de crisi d'identitat, el moviment obrer es fragmenta, es divideix i fins i tot s'enfronta entre si"	3,76
"Som classe obrera"	3,76
"Som classe assalariada"	3,57
"El que identifica i caracteritza el moviment obrer és la seva situació de dependència econòmica, social, política i cultural"	3,48
"El llenguatge 'obrerista' que fem servir a l'ACO està desfasat, no s'entén i crea confusió"	3,06
"Els nostres fills tenen o tindran feines i condicions de vida pitjors que les nostres"	3,02
"Els medis (obrer, professional, etc.) ja no existeixen. Distingir entre moviments especialitzats no té sentit"	2,11
"La lluita de classes ja no existeix"	2,10

Ens sembla que les conclusions que s'extreuen d'aquesta classificació són clares i significatives:

- La incomoditat –que hi és- del llenguatge obrerista no impedeix sentir-se hereus del moviment obrer en les seves lluites, fracassos i conquestes.
- La frase més valorada conté justament la necessitat de mantenir una consciència de classe en el sentit d'una consciència de la situació actual, de la solidaritat viscuda i de la voluntat transformadora a favor dels més febles. Perquè “en un moment de crisi d'identitat” el moviment obrer es fragmenta, es divideix i fins i tot s'enfronta.
 - Hi ha més consens a parlar de “classe treballadora” que a parlar de “classe obrera”. Això, com hem vist, no significa cap pèrdua de contingut, sinó que la forma d'expressar les coses canvia. I aquest canvi no ha de fer por.
 - Som conscients que les condicions de vida dels homes i dones treballadors han canviat molt, en millor respecte a la generació anterior i amb interrogants respecte a les generacions posteriors.
 - Tenim clar que la lluita de classes continua existint, encara que la visquem en dimensions globalitzades, encara que no en siguem, aquí, al

nostre país, les persones més perjudicades, encara que els qui maneguen els fils de tot plegat ens resultin “invisibles” per mor de l’actual desenvolupament capitalista.

Podem concloure, finalment, que hi ha una certa distància entre les persones que més pateixen les conseqüències del capitalisme i l’estil i forma de vida dels militants de l’ACO. Això no ens ha d’angoixar. Però sí que, alhora que ens estimula a voler acostar-nos a aquestes persones, ens ha d’empènyer, sobretot, a viure la nostra vida i la nostra acció com a membres d’aquesta classe treballadora que lluita per la dignitat per a tothom, i que assumeix els nous reptes que la causa de la igualtat i la justícia –la causa de l’Evangeli de Jesús- ens planteja ara: la transformació de la societat en aquest temps de globalització salvatge, la pau permanentment menyspreada, l’acolliment de les persones immigrades, la igualtat entre homes i dones, la sostenibilitat i l’ecologia... i la lluita per una Església renovada, adulta, transparent, fidel.